

**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника**  
**Навчально-науковий юридичний інститут**

**Кафедра цивільного права**

**Н.М. Стефанишин**

**ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

***МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ***

***для підготовки до семінарських занять та забезпечення  
самостійної роботи здобувачів денної форми навчання***

**Івано-Франківськ, 2024**

*Затверджено на засіданні кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (протокол №4 від 28 листопада 2024 року).*

*Затверджено на засіданні Науково-методичної ради навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (протокол №2 від 29 листопада 2024 року).*

*Рекомендовано до електронного видання Рішенням Вченої ради навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №4 від 05 грудня 2024 року).*

**Рецензенти:**

**Мироненко Ігор Віталійович**

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника

**Схаб-Бучинська Тетяна Ярославівна**

кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника

**С 20 Стефанишин Н.М. Право інтелектуальної власності.** Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять та забезпечення самостійної роботи здобувачів денної форми навчання. Івано-Франківськ: Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024. 40с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до семінарських занять та забезпечення самостійної роботи з навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності», підготовки до здачі заліку. У посібнику викладені завдання до семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності», які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку до занять, переліки питань, які виносяться на обговорення на занятті, контрольних питань для перевірки знань, практичних завдань. Методична розробка призначена для здобувачів, аспірантів, викладачів.

ББК 67.9 (4УКР)310

© Стефанишин Н. М., 2024

© Прикарпатський

національний університет імені

Василя Стефаника, 2024

## ЗМІСТ

<b>ПЕРЕДМОВА</b> .....	4
<b>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</b> .....	5
<b>ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ</b> .....	7
<b>ТЕМА №1.</b> Загальні положення про право інтелектуальної власності.....	7
<b>ТЕМА №2.</b> Авторське право і суміжні права.....	11
<b>ТЕМА №3.</b> Патентне право.....	16
<b>ТЕМА №4.</b> Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.....	22
<b>ТЕМА №5.</b> Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.....	26
<b>ТЕМА №6.</b> Договори у сфері інтелектуальної власності.....	30
<b>САМОСТІЙНА РОБОТА</b> .....	33
<b>Завдання для контролю самостійної роботи з Змістового модуля 1.</b> Загальні положення про право інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права. Патентне право (Тема1, Тема2, Тема3).....	33
<b>Завдання для контролю самостійної роботи магістрантів з Змістового модуля 2.</b> Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності. Договори у сфері інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності (Тема4, Тема5, Тема6, Тема7).....	35

## *ПЕРЕДМОВА*

Інтелект був, є і залишиться визначальним фактором науково-технічного та соціально-економічного прогресу, а захист результатів інтелектуальної творчої діяльності та інтелектуального потенціалу людини – першочергове завдання кожної розвиненої держави.

Проведення ефективної державної політики, спрямованої на розвиток інституту права інтелектуальної власності є невід’ємною складовою держав з демократичним устроєм і високорозвиненою та ефективною економікою. Орієнтація на досягнення якісних і безпечних умов життя людини, громадянина України, наближених до міжнародних норм і стандартів не можливе без зміни відношення до інтелектуальної, творчої діяльності людини, яка використовується у всіх сферах людської життєдіяльності і є потужним джерелом економічного і соціального розвитку суспільства.

Запровадження навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності» в ОП вищих навчальних закладів для вивчення здобувачами є дуже важливо, оскільки, і в процесі свого студентського життя здобувачі створюють об’єкти прав інтелектуальної власності (наукові праці, комп’ютерні програми, фото-відеограми тощо), тому, актуальними для них є питання щодо розуміння їх правової природи, змісту отриманих прав та обов’язків, що пов’язані з результатами інтелектуальної, творчої діяльності, зрештою, захисту своїх прав, що включається в предмет та окреслює мету навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності».

Програма вивчення навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки бакалаврів.

Предметом навчальної дисципліни є система правових норм українського законодавства та законодавства зарубіжних країн, що регулюють відносини у сфері права інтелектуальної власності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності» є розширення та поглиблення в здобувачів системних знань у сфері механізму правового регулювання та здійснення прав інтелектуальної власності передбачених цивільним законодавством України та особливостями їх правового регулювання.

Основними цілями вивчення дисципліни «Право інтелектуальної власності» є набуття здобувачами знань та розуміння змісту норм законодавства України в сфері права інтелектуальної власності, формування умінь та навичок щодо самостійного розв’язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації таких прав, правильного застосування норм цивільного законодавства.

Завдання навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності» ставляться та виконуються крізь призму програмних компетентностей та результатів навчання, що відображені у Силабусі даної навчальної дисципліни.

Окрім лекційних та семінарських занять важливим елементом навчального процесу, сьогодні, є самостійна робота здобувачів. Самостійна робота – це форма організації навчального процесу за принципом єдності навчальної (аудиторної) та самостійної (поза аудиторної) діяльності студентів, при якій заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота здобувача є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов’язкових навчальних занять перевіряється та оцінюється викладачем в обов’язковому порядку

## **ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **Змістовий модуль 1. Загальні положення про право інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права. Патентне право.**

#### **Тема 1. Загальні положення про право інтелектуальної власності.**

Історія становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності в Україні та світі. Загальна характеристика основних теорій інтелектуальної власності.

Основні інститути права інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Співвідношення між правом власності та правом інтелектуальної власності.

Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.

Особисті немайнові та майнові права суб'єктів права інтелектуальної власності.

#### **Тема 2. Авторське право і суміжні права.**

Поняття авторського права. Авторське право в його суб'єктивному та об'єктивному розуміння. Функції і принципи авторського права. Джерела авторського права.

Об'єкти авторського права, їх загальна характеристика. Об'єкти, які не охороняються авторським правом. Суб'єкти авторського права. Поняття та види співавторства за цивільним законодавством України. Зміст авторського права. Особисті немайнові та майнові права автора.

Поняття суміжних прав та їх особливості. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Зміст суміжних прав. Особисті немайнові та майнові суміжні права.

#### **Тема 3. Патентне право.**

Поняття права промислової власності (патентного права). Загальна характеристика суб'єктів права промислової власності. Загальна характеристика об'єктів права промислової власності. Види об'єктів права промислової власності. Зміст права промислової власності. Строк чинності прав промислової власності.

Захист патентних прав. Охоронні документи в патентному праві. Міжнародно-правова охорона патентного права.

### **Змістовий модуль 2. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності. Договори у сфері інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.**

#### **Тема 4. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.**

Загальна характеристика інституту правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Право інтелектуальної власності на комерційне (фірмове) найменування: поняття, об'єкти, суб'єкти та зміст.

Право інтелектуальної власності на торговельну марку (знак для товарів і послуг): поняття, об'єкти, суб'єкти та зміст.

Право інтелектуальної власності на географічне зазначення: поняття, об'єкти, суб'єкти та зміст.

Відповідальність за порушення прав на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Міжнародно-правова охорона засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.

### **Тема 5. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.**

Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Суб'єкти та порядок набуття права інтелектуальної власності на сорти рослин, породи тварин. Припинення чинності майнових прав на сорт рослин та породу тварин і визнання їх недійсними.

Право інтелектуальної власності на компонування (топографію) інтегральних мікросхем. Суб'єкти та зміст права інтелектуальної власності на компонування (топографію) інтегральних мікросхем. Припинення чинності майнових прав на компонування інтегральних мікросхем і визнання їх недійсними.

Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Поняття та об'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Суб'єкти та порядок набуття права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Поняття та ознаки комерційної таємниці. Суб'єкти права інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

Право інтелектуальної власності на наукове відкриття.

Дії, що визнаються порушенням прав на нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.

### **Тема 6. Договори у сфері інтелектуальної власності.**

Загальна характеристика договорів, якими опосередковуються відносини у сфері права інтелектуальної власності. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття та види. Ліцензійний договір. Форма та зміст ліцензійного договору.

Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Поняття та ознаки авторського договору. Інші договори у сфері інтелектуальної власності.

### **Тема 7. Захист права інтелектуальної власності.**

Загальні положення захисту прав інтелектуальної власності. Способи та форми захисту прав інтелектуальної власності.

Система захисту прав інтелектуальної власності та її призначення. Адміністративний та судовий порядки захисту прав інтелектуальної власності.

## СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

### Тема 1

#### Загальні положення про право інтелектуальної власності (2 години)

**Методичні рекомендації:** в процесі підготовки теми студенти повинні дослідити гносеологічні аспекти становлення та розвитку права інтелектуальної власності та основні теорії права інтелектуальної власності. Окреслити основні субінститути права інтелектуальної власності. Визначити особливості відносин, що виникають у сфері інтелектуальної власності та їх структуру. Дослідити джерела права інтелектуальної власності.

#### Питання для обговорення:

1. Історія становлення та розвитку права інтелектуальної власності. Теорії права інтелектуальної власності.
2. Поняття та ознаки права інтелектуальної власності за чинним цивільним законодавством України.
3. Поняття, ознаки та класифікація об'єктів права інтелектуальної власності.
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності: поняття та види.
5. Особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності: поняття, види, підстави виникнення (набуття), строки чинності, особливості розпорядження ними.
6. Загальна характеристика основних субінститутів права інтелектуальної власності.
7. Джерела права інтелектуальної власності.

**Термінологічне завдання:** інтелектуальна діяльність, творча діяльність, інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, виключні права, об'єкти права інтелектуальної власності, суб'єкти права інтелектуальної власності.

#### Практичні завдання:

1. Складіть розгорнуту схему інститутів та об'єктів права інтелектуальної власності із зазначенням строків їх правової охорони.
2. Складіть розгорнуту схему суб'єктів права інтелектуальної власності.
3. Складіть розгорнуту схему джерел права інтелектуальної власності.
4. У письмовій формі виконайте завдання щодо розмежування права власності від права інтелектуальної власності.
5. Складіть порівняльну таблицю правових ознак особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності.

#### Розв'яжіть тестові завдання та задачі:

##### Тестові завдання:

1. Право інтелектуальної власності – це:
  - а) право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений Цивільним Кодексом України та іншим законом;
  - б) виключне право особи на результат інтелектуальної діяльності;
  - в) право власності;

г) право особи на інформацію.

2. До об'єктів права інтелектуальної власності не належать (ст.420 ЦК України):

а) комп'ютерні програми;

б) наукові відкриття;

в) цінні папери;

г) винахід.

3. Проаналізуйте наступну правову ситуацію: Іванов у зв'язку з виконанням трудового

договору створив музичний твір. Визначіть чи виникають в Іванова майнові права інтелектуальної власності на даний об'єкт права інтелектуальної власності та кому вони належать?

а) в Іванова виникають лише особисті немайнові права інтелектуальної власності на музичний твір, що йому належать як автору створеного ним твору;

б) в Іванова виникають майнові права інтелектуальної власності на музичний твір, що належать виключно йому як автору створеного ним твору;

в) в Іванова не виникають жодних прав на музичний твір, що ним створений, у зв'язку з виконанням трудового договору, а всі права належать роботодавцю;

г) майнові права інтелектуальної власності на музичний твір, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові – Іванову, який створив даний об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якої він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором.

4. Мельник створив комп'ютерну програму, що забезпечує ведення бухгалтерського обліку.

Дану комп'ютерну програму Мельник передав в користування юридичній компанії «Моріс». Визначіть підстави виникнення відповідних правовідносин між Мельник та юридичною компанією «Моріс»?

а) підставою виникнення правовідносин, що виникають між Мельник та юридичною компанією «Моріс» є зобов'язання;

б) підставою виникнення правовідносин, що виникають між Мельник та юридичною компанією «Моріс» є комп'ютерна програма, створена Мельник;

в) підставою виникнення правовідносин, що виникають між Мельник та юридичною компанією «Моріс» є юридичний факт – бездіяльність Мельник, як автора комп'ютерної програми;

г) підставою виникнення правовідносин, що виникають між Мельник та юридичною компанією «Моріс» є договір, що може укладатися між Мельник та юридичною компанією «Моріс».

5. Проаналізуйте наступну правову ситуацію: художник М. малює цінні картини, проте,

страждає душевною хворобою, у зв'язку з чим, він є недієздатним, не усвідомлює свої дії та не може керувати ними. Чи може художник М. виступати суб'єктом права інтелектуальної власності?

а) художник М. не може виступати первинним суб'єктом права інтелектуальної власності, оскільки, він є недієздатним;



б) художник М. може виступати лише вторинним (похідним) суб'єктом права інтелектуальної власності, оскільки, він є недієздатним;  
в) художник М. в жодному разі не виступає суб'єктом права інтелектуальної власності, оскільки, він є недієздатним;

г) художник М. виступає первинним суб'єктом права інтелектуальної власності, проте, всі правочини від його імені та в його інтересах вчиняє опікун, оскільки, він є недієздатним.

6. Марина та Ірина створили науковий твір. Як здійснюється право інтелектуальної власності, що належать кільком особам спільно в процесі його реалізації?

а) право інтелектуальної власності, що належить кільком особам спільно – Марині та Ірині здійснюється ними виключно за договором між ними;

б) право інтелектуальної власності, що належить кільком особам спільно – Марині та Ірині, кожен здійснює окремо в межах свого авторського вкладу у науковий твір;

в) право інтелектуальної власності, що належить кільком особам спільно – Марині та Ірині, може здійснюватися за договором між ними, а у разі відсутності договору право інтелектуальної власності, що належить кільком особам – Марині та Ірині, здійснюється спільно;

г) право інтелектуальної власності, що належить кільком особам спільно – Марині та Ірині здійснюється ними виключно за законом.

### **Питання для самоконтролю:**

Як співвідносяться поняття інтелектуальна та творча діяльність?

Як співвідносяться поняття інтелектуальна власність та право інтелектуальної власності?

Яка із теорій інтелектуальної власності втілена у законодавстві України?

Яке місце займає право інтелектуальної власності в системі права України?

Назвіть основні інститути права інтелектуальної власності.

Назвіть відмінності у правовому статусі первинних та похідних суб'єктів права інтелектуальної власності.

В чому полягає „виключність” виключних прав інтелектуальної власності?

Як співвідносяться поняття виникнення та набуття права інтелектуальної власності?

Назвіть основні законодавчі акти України, що регулюють відносини у сфері інтелектуальної власності.

Назвіть основні міжнародні договори у сфері інтелектуальної власності.

### **Перелік рекомендованих джерел:**

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0025-00>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4495-17>

6. Закон України від 21.04.1993 № 3116-XII «Про охорону прав на сорти рослин» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3116-12>
7. Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3687-12>
8. Закон України від 15.12.1993 № 3688-XII «Про охорону прав на промислові зразки» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3688-12>
9. Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3689-12>
10. Закон України від 15.12.1993 № 3691-XII «Про племінну справу у тваринництві» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12/card2#Card>
11. Закон України від 01.01.2023 № 2811-IX «Про авторське право і суміжні права» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2811-20>
12. Закон України від 05.11.1997 № 621/97-ВР «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80#Text>
13. Закон України від 16.06.1999 № 752-XIV «Про правову охорону географічних зазначень» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>
14. Бернська конвенція (Паризький акт 1971 р.) // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
15. Римська конвенція 1961 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
16. Женевська конвенція 1974 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
17. Договір ВОІВ про авторське право // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
18. Паризька конвенція, Стокгольмський акт // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
19. Договір про патентну кооперацію 1970 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
20. Договір про патентне право 2000 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
21. Мадридська угода 1891 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
22. Мадридський протокол 1989 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
23. Договір про закони щодо товарних знаків 1994 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
24. Міжнародна конвенція про охорону нових сортів рослин // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

25. Будапештський договір 1977 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
26. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедесюк І. М. та інші. К.: К.І.С., 2018. 424 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty\\_Handbook\\_.pdf](http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty_Handbook_.pdf)
27. Харітонова О. І., Харітонов Є. О., Ківалова Т. С. та інші. Право інтелектуальної власності: Підручник. К.: Юрінком Інтер 2019. 544 с.
28. Інтелектуальна власність та авторське право: навчальний посібник/ І.М. Чістякова та інші. Київ: Каравела, 2019. 203 с.
29. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник/ за ред. проф. Цибульова П.М. та доц. Ромашко А.С. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021 с.
30. Право інтелектуальної власності: підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакарь та ін.; ред. Т.В. Ярошевська. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.
31. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Джунь. К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2017. 432 с.
32. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
33. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права в Україні: навчальний посібник. К.: ВД «Дакор», 2016. 564 с.
34. Коваль І.Ф. Комерціалізація прав інтелектуальної власності: навч.посіб. К.: Юрінком Інтер, 2018. 272 с.
35. Жилінкова О.В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
36. Дмитренко В.В. Договори щодо розпоряджання майновими правами на ноу-хау. *Nauka innov.*, 2019. 15 (3) С. 63-77. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://scinn.org.ua/sites/default/files/pdf/2019/N3/Dmytrenko.pdf>.

## *Тема 2*

### **Авторське право і суміжні права (4 години)**

**Методичні рекомендації:** в процесі підготовки теми необхідно звернути увагу на поняття авторського права та суміжних прав у законодавстві та науковій літературі, визначити їх правову природу. Визначити поняття «твір», як об’єкт авторського права, навести їх класифікацію. Окреслити об’єкти суміжних прав, деталізувати їх зміст. Дослідити особисті немайнові та майнові права суб’єктів авторського права та суміжних прав.

#### **Питання для обговорення:**

1. Поняття та загальна характеристика авторського права.
2. Твір, як об’єкт авторського права: поняття, ознаки, види та умови надання йому правової охорони. Об’єкти, що не охороняються авторським правом.
3. Суб’єкти авторського права: поняття та види. Співавторство та його види.
4. Особисті немайнові права автора.
5. Майнові права автора чи осіб, яким вони належать. Способи використання твору. Строки правової охорони майнових правах автора.
6. Винятки та обмеження у майнових правах автора.

7. Поняття, об'єкти та суб'єкти суміжних прав.
8. Особисті немайнові та майнові суміжні права. Строк правової охорони суміжних прав.
9. Вільне використання творів та об'єктів суміжних прав.
10. Управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав.

**Термінологічне завдання:** ознайомтеся з правовими термінами, що містяться у ст.1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та вивчіть їх значення.

**Практичні завдання:**

1. Складіть розгорнуту схему об'єктів авторського права.
2. Складіть порівняльну таблицю об'єктів, що не є об'єктами авторського права відповідно до норм ЦК України та Закону України «Про авторське право і суміжні права».
3. У письмовій формі проведіть розмежування об'єктів суміжних прав: виконання, фонограми, відеограми, програми організації мовлення.

**Розв'яжіть тестові завдання та задачі:**

**Тестові завдання:**

1. Способами використання твору є:

- а) переклад твору;
- б) усі відповіді є правильними;
- в) опублікування (випуск у світ) твору;
- г) публічне виконання твору.

2. Майновими правами інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав є:

- а) право на недоторканість об'єкта суміжних прав;
- б) право на псевдонім;
- в) право на використання об'єкта суміжних прав;
- г) право перешкоджати будь-якому посягання на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації суб'єкта суміжних прав.

**Задачі:**

1. Кравченко звернулася до суду з позовом до Петренка про захист її права на наукову роботу. В процесі розгляду справи суд вияснив тотожність обох наукових робіт, які при перевірці були повернені викладачем на повторне виконання як такі, що не мають самостійного характеру і є плагіатом. Наукова робота Кравченко надійшла поштою на кафедру 10.10.2022 року з Львівської області, а на перевірку була представлена 16 жовтня цього ж року. Наукова робота Петренко – жителя Івано-Франківська, подана 15.10.2022 року і надійшла на кафедру 17 жовтня. Цього ж дня обидві роботи були передані на перевірку та рецензування. Відповідач стверджував, що роботу він писав із навчального посібника, це стверджувала і позивачка. Суддя призначив літературну експертизу, яка дала висновок, що обидві роботи списані з одного навчального посібника і виконані незалежно одна від одної. В роботі є незначні тотожні відхилення від тексту першоджерела. Яке порушення авторського права, за умовами даної задачі, має місце?

- а) у даному випадку має місце піратство, як порушення у сфері авторського права;
- б) у даному випадку має місце плагіат, як порушення у сфері авторського права;
- в) у даному випадку має місце камкординг, як порушення у сфері авторського права;
- г) у даному випадку має місце кардшейрінг, як порушення у сфері авторського права.

2. Під час написання курсової роботи Кравчук використав як цитати наукові погляди

Фролова з його наукових праць, присвячених обраній ним тематиці курсової роботи. В процесі написання курсової роботи Кравчук використав відповідні цитати в обсязі, виправданому поставленою метою з належним оформленням. Дізнавшись про це Фролов звернувся до суду з позовом про порушення його авторських прав посилаючись на те, що попередньої згоди для використання його наукових праць Кравчук від нього не отримував. Чи відбулося порушення авторських прав Фролова за умовами даної задачі?

- а) Кравчук не порушив авторські права Фролова, враховуючи положення статті 444 ЦК України – випадки правомірного використання твору без згоди автора;
- б) Кравчук порушив авторські права Фролова, враховуючи положення статті 444 ЦК України – випадки правомірного використання твору без згоди автора;
- в) Кравчук повинен був звернутися до суду для отримання дозволу на використання наукових праць Фролова враховуючи положення статті 444 ЦК України – випадки правомірного використання твору без згоди автора;
- г) Кравчук повинен був звернутися до НОІВ для отримання дозволу на використання наукових праць Фролова відповідно до статті 444 ЦК України – випадки правомірного використання твору без згоди автора.

3. У'явіть ситуацію – ви відомий фотограф, до вас звернулася юридична особа для

замовлення ваших послуг як фотографа на новорічний корпоратив. Визначіть на підставі якого договору будуть врегульовуватися ваші відносини з юридичною особою, що замовила у вас надання відповідної вами послуги?

- а) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності;
- б) ліцензійний договір;
- в) договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- г) договір комерційної концесії.

4. Спадкоємиця Соломії Крушельницької виявила, що один із оперних театрів використовує постановку твору Соломії Крушельницької без зазначення її імені. Чи має право спадкоємиця звернути в суд за захистом відповідних прав інтелектуальної власності?

- а) спадкоємиця не має права звернутися до суду за захистом прав інтелектуальної власності, оскільки, права інтелектуальної власності не входять до складу спадщини в межах статті 29 Закону України «Про авторське право і суміжні права»;
- б) спадкоємиця може звернутися до суду лише за захистом майнових прав, що вона отримує за спадкуванням в межах статті 29 Закону України «Про авторське право і суміжні права»;
- в) спадкоємиця може звернутися до суду лише за захистом особистих немайнових прав, що вона отримує за спадкуванням в межах статті 29 Закону України «Про авторське право і суміжні права»;
- г) спадкоємиця може звернутися до суду лише за захистом окремих особистих немайнових прав, що вона отримує за спадкуванням в межах статті 29 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

5. Петренко звернулася до суду з позовом до Червоненко про захист її права на курсову роботу. В процесі розгляду справи суд вияснив тотожність обох курсових робіт, які при перевірці були повернені викладачем на повторне виконання як такі, що не мають

самостійного характеру і є плагіатом. Курсова робота позивачки надійшла поштою в деканат 10.10.2024 року з Львівської області, а на перевірку була представлена 16 жовтня цього ж року. Курсова робота Червоненко – жителя Харкова, подана 15.10.2024 року і надійшла на кафедру 17 жовтня. Цього ж дня обидві роботи були передані на перевірку та рецензування. Відповідач стверджував, що роботу він писав із навчального посібника, це стверджувала і позивачка.

Суддя призначив літературну експертизу, яка дала висновок, що обидві роботи списані з одного навчального посібника і виконані незалежно одна від одної. В роботі є незначні тотожні відхилення від тексту першоджерела. Визначить, що в даному випадку є об'єктом авторського права? Чи виникає авторське право на курсову роботу? Яке рішення слід винести по справі?

6. Агроном Грушевський запропонував використати лікарську речовину для боротьби з сільськогосподарськими шкідниками. Після видачі Грушевському авторського свідоцтва до суду з позовом звернувся Болюта про визнання його співавтором даного винаходу і про видачу йому патенту, у судовому засіданні було встановлено, що Болюта висловив цю ідею на фермерській конференції. Яке рішення має винести суд.

**Питання для самоконтролю:**

Авторське право в об'єктивному та суб'єктивному розумінні.

Первинні та похідні твори.

Охорона авторського права на частину твору.

Первинні та похідні суб'єкти авторського права.

Презумпція авторства.

Співавторство подільне і неподільне.

Забезпечення недоторканності твору.

Способи використання твору.

Передача (відчуження) майнових прав суб'єктів авторського права.

Правові наслідки закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір.

Авторське право і право власності на матеріальний об'єкт, в якому втілено твір.

Право доступу до твору образотворчого мистецтва.

Право автора (та його спадкоємців) на частку від суми продажу оригіналу твору (право слідування).

Випадки правомірного використання твору без згоди автора автора чи іншої особи, яка має авторське право.

Первинні та похідні суб'єкти суміжних прав.

Виникнення і здійснення суміжних прав.

Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав.

Використання виконання, фонограми, відеограми та передачі (програми) організації мовлення.

**Перелік рекомендованих джерел:**

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]. Режим доступу:  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0025-00>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4495-17>
6. Закон України від 01.01.2023 № 2811-IX «Про авторське право і суміжні права» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2811-20>
7. Бернська конвенція (Паризький акт 1971 р.) // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
8. Римська конвенція 1961 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
9. Женевська конвенція 1974 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
10. Договір ВОІВ про авторське право // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
11. Паризька конвенція, Стокгольмський акт // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
12. Договір про патентну кооперацію 1970 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
13. Договір про патентне право 2000 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
14. Мадридська угода 1891 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
15. Мадридський протокол 1989 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
16. Договір про закони щодо товарних знаків 1994 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
17. Міжнародна конвенція про охорону нових сортів рослин // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
18. Будапештський договір 1977 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
19. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедесюк І. М. та інші. К.: К.І.С., 2018. 424 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty\\_Handbook\\_.pdf](http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty_Handbook_.pdf)
20. Харітонова О. І., Харітонов Є. О., Ківалова Т. С. та інші. Право інтелектуальної власності: Підручник. К.: Юрінком Інтер 2019. 544 с.

21. Інтелектуальна власність та авторське право: навчальний посібник/ І.М. Чістякова та інші. Київ: Каравела, 2019. 203 с.
22. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник/ за ред. проф. Цибульова П.М. та доц. Ромашко А.С. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021 с.
23. Право інтелектуальної власності: підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакарь та ін.; ред. Т.В. Ярошевська. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.
24. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Джунонь. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 432 с.
25. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
26. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права в Україні: навчальний посібник. К.: ВД «Дакор», 2016. 564 с.
27. Коваль І.Ф. Комерціалізація прав інтелектуальної власності: навч.посіб. К.: Юрінком Інтер, 2018. 272 с.
28. Жилінкова О.В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
29. Дмитренко В.В. Договори щодо розпоряджання майновими правами на ноу-хау. *Наука innov.*, 2019. 15 (3) С. 63-77. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://scinn.org.ua/sites/default/files/pdf/2019/N3/Dmytrenko.pdf>.

### *Тема 3*

#### *Патентне право (2 години)*

**Методичні рекомендації:** в процесі підготовки теми слід дослідити поняття та об'єкти патентного права. Визначити порядок отримання патенту на об'єкти патентного права. Окреслити права та обов'язки, що впливають з патенту. Дослідити питання припинення чинності патенту та визнання його недійсним.

#### *Питання для обговорення:*

1. Поняття та об'єкти патентного права. Класифікація об'єктів патентного права та умови їх патентоздатності.
2. Суб'єкти патентного права.
3. Право на отримання патенту та порядок отримання патенту на об'єкти патентного права.
4. Права та обов'язки, що впливають з патенту.
5. Обмеження прав патентовласника.
6. Припинення чинності патенту та визнання його недійсним.
7. Відповідальність за порушення прав власника патенту.

**Термінологічне завдання:** патентне право, патент, винахід, корисна модель, промисловий зразок, патентна формула, службові винаходи (корисні моделі, промислові зразки), секретні винаходи (корисні моделі), право попереднього користування.

#### *Практичні завдання:*

1. Складіть розгорнуту схему етапів набуття прав на об'єкти патентного права.
2. Складіть розгорнуту схему суб'єктів патентного права.
3. Складіть розгорнуту схему видів патентів, що видаються на об'єкти патентного права.



4. Наведіть приклади об'єктів патентного права, майнові права на які належать Прикарпатському національному університетові імені В. Стефаника.

**Розв'яжіть тестові завдання та задачі:**

**Тестові завдання:**

1. Результат інтелектуальної, творчої діяльності людини в будь-якій сфері технології – це:

- а) промисловий зразок;
- б) програма (передача) організації мовлення;
- в) винахід;
- г) сорт рослин.

2. Умовами патентоздатності промислового зразка є:

- а) винахідницький рівень;
- б) новизна;
- в) промислова придатність;
- г) винахідницький рівень, новизна та промислова придатність.

3. Харченко в звернувся до Національного органу інтелектуальної власності з заявкою про патентування винаходу. Заявка була складена українською мовою та подана в електронній формі. Заявка вміщувала в себе: заяву про державну реєстрацію винаходу, опис винаходу, формулу винаходу та креслення (якщо на них є посилання в описі). Проте, НОІВ відмовив заявнику у прийнятті заявки вказавши на неповний перелік необхідних документів та направив відповідні документи на доопрацювання. Чи правомірною є відмова у прийнятті заявки НОІВ з огляду на правові норми Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі»?

- а) відмова у прийнятті заявки НОІВ є неправомірною;
- б) відмова у прийнятті заявки НОІВ є правомірною, оскільки заявка повинна вміщувати в собі заяву про державну реєстрацію винаходу, опис винаходу, формулу винаходу, креслення (якщо на них є посилання в описі) та реферат;
- в) відмова у прийнятті заявки НОІВ є неправомірною направлення відповідних документів на доопрацювання;
- г) відмова у прийнятті заявки НОІВ є правомірною, оскільки заявка повинна вміщувати в собі заяву про державну реєстрацію винаходу, опис винаходу та формулу винаходу.

4. Громадянин С. звернувся до суду з позовною заявою про оскарження дій НОІВ щодо

незаконної відмови НОІВ в реєстрації винаходу посилаючись на те, що НОІВ провів лише попередню експертизу заявки і не провівши формальної експертизи заявки відмовив у відповідній реєстрації. Чи обґрунтованими є позовні вимоги громадянина С?

- а) позовні вимоги громадянина С. є обґрунтованими, адже, відповідно до статті 16 Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» експертиза заявки складається з попередньої експертизи, формальної експертизи та, за заявкою стосовно патенту на винахід (секретний винахід), - кваліфікаційної експертизи і проводиться НОІВ відповідно до Закону та правил, встановлених на його основі центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності;

б) позовні вимоги громадянина С. є необґрунтованими, адже, жодних експертиз заявки проводити не потрібно відповідно до статті 16 Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі»;

в) позовні вимоги громадянина С. є обґрунтованими частково, адже, для окремих видів заявок на винаходи проведення попередньої експертизи є достатньо для реєстрації відповідно до статті 16 Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі»;

г) позовні вимоги громадянина С. є необґрунтованими відповідно до статті 16 Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі».

5. Слівінська звернулася до НОІВ для реєстрації корисної моделі та видачу патенту.

Корисна модель була зареєстрована та 20.02.2021 року їй було видано патент. У 2022 році для реєстрації такої ж корисної моделі до НОІВ звернулася Сливова, котрій було видано патент 20.02.2022 року. Дізнавшись про це Слівінська звернулася в суд про визнання патенту, що був виданий НОІВ Сливовій недійсним. Яке рішення має прийняти суд?

а) Суд повинен відмовити у задоволенні позовних вимог;

б) Суд повинен прийняти рішення про скасування рішення НОІВ щодо видачі патентів, що були видані на корисну модель Слівінській та Сливовій та припинити відповідні права інтелектуальної власності на неї в порядку встановленому Законом;

в) Суд повинен повністю задовільнити позовні вимоги Слівінської;

г) Суд повинен прийняти рішення про проведення додаткової експертизи корисної моделі на відповідність умов патентоздатності.

6. Кравченко звернувся до НОІВ з заявкою про реєстрацію промислового зразка. За

результатами відповідної перевірки заявки та проведення відповідних експертиз НОІВ прийняв рішення про реєстрацію промислового зразка та видачу патенту Кравченко про що його було повідомлено. Проте, Кравченко впродовж шести місяців з дня повідомлення його НОІВ про позитивне рішення не сплачував державне мито за реєстрацію промислового зразка і збір за публікацію відомостей про державну реєстрацію промислового зразка в розмірі та порядку, визначених законодавством, у зв'язку з чим, НОІВ державної реєстрації не здійснив, а заявка вважається відкликаною. Чи правомірне рішення НОІВ?

а) рішення НОІВ – правомірне, адже, впродовж трьох місяців від дати надходження до Кравченка рішення про державну реєстрацію промислового зразка заявник має сплатити державне мито за реєстрацію промислового зразка і збір за публікацію відомостей про державну реєстрацію промислового зразка в розмірі та порядку, визначених законодавством;

б) рішення – неправомірне, адже, строк сплати державного мита реєстрацію промислового зразка і збір за публікацію відомостей про державну реєстрацію промислового зразка законодавством не передбачено;

в) рішення – неправомірне, адже, строк сплати державного мита за реєстрацію промислового зразка і збір за публікацію відомостей про державну реєстрацію становить один рік;

г) рішення щодо сплатити державне мито за реєстрацію промислового зразка і збір за публікацію відомостей про державну реєстрацію промислового зразка встановлюються судом.

### **Задачі:**

7. Двоє співробітників заводу побутових приладів інженер-технолог і майстер розробили та застосували на виробництві засіб виготовлення ножниць. Впродовж п'яти місяців застосування цього засобу була виявлена його висока ефективність. Автори розробки

запропонували запатентувати розробку як винахід, але, не одержавши відповіді протягом двох місяців, подали заявку від власного імені. Причому з метою прискорення набуття виключних прав на створений ними засіб вони вирішили запатентувати його як корисну модель, посилаючись на порушення заявниками чинного законодавства. Чи є вірним рішення, прийняте за заявою? Якщо заявниками допущені порушення, назвіть їх та вкажіть, чи збереглася можливість їх усунення?

8. Троє конструкторів-винахідників створили корисну модель «Пристрій для демонтажу шин» і одержали патент. Співвласники патенту на цю модель одержали пропозицію від акціонерного товариства про продаж патенту. Двоє з трьох співвласників висловили бажання продати свідоцтво на умовах, запропонованих акціонерним товариством, але третій співвласник проти цього заперечував, доводячи, що вони самі повинні вдосконалити модель і одержати патент на винахід, який пізніше може бути реалізований з більшою вигодою. Оскільки досягти домовленості не вдалося, власники патенту звернулися за консультацією до юриста. Яке роз'яснення повинно бути надане винахідникам? Які способи передачі патентних прав на використання запатентованих розробок передбачає чинне законодавство України? Чи може корисна модель бути одночасно запатентована як винахід?

9. Патентне відомство отримало дві заявки. Заявнику пізніше поданої заявки було видано патент на корисну модель «Електронний кодовий замок». Щодо раніше поданої заявки на одержання патенту на винахід «кодовий замок з ємнісною пам'яттю» рішення ще не було прийняте. Автори раніше поданої заявки вважають, що технічне рішення, подане у формулі корисної моделі, на яку вже видано патент, не нове, тому що повторює сукупність суттєвих ознак їх заявки. Відмінність полягає лише в назві окремих елементів, а не їх сукупність. Тому автори звернулись до патентного повіреного з проханням надати їм допомогу у підготовці заперечення. Власник патенту на корисну модель, дізнавшись про підготовку опротестування виданого йому свідоцтва, в листі до авторів раніше поданої заявки повідомив, що він працював над винаходом самостійно і зі змістом їхньої заявки не був ознайомлений, тому його патент не підлягає анулюванню. Крім того, тотожність запропонованих рішень виключена тому, що він подав заявку на корисну модель, а не на винахід. В якому порядку можуть бути визнані недійсними видані патенти і яке рішення може бути прийняте в цьому випадку, зокрема при встановленні тотожності обох рішень?

10. На Петриківському підприємстві Українського народного декоративного розпису

майстром Шулікою було розроблена нова модель таці. У зв'язку із запуском моделі у виробництво виникло питання про необхідність забезпечення охорони прав підприємства та майстра - художника. Юридична фірма, до якої звернулося підприємство за консультацією, пояснила, що найкращим засобом охорони було б визнання цієї моделі промисловим зразком, тому що художньо - конструкторське рішення зовнішнього вигляду виробу не має промислової придатності, оскільки передбачає ручний розпис кожного виробу. Проте, на думку юридичної фірми, третя особа все одно не зможе скористатися цією розробкою, яка є твором декоративно - прикладного мистецтва, і не зможе використати без згоди її автора, тобто майстра – художника. Чи є обґрунтованою така консультація?

### **Питання для самоконтролю:**

Умови надання винаходу, корисній моделі та промислового зразку правової охорони.

Умови патентоздатності винаходу, корисної моделі, промислового зразка.

Право на одержання патенту (право винахідника, роботодавця, правонаступника, першого заявника).

Зміст та порядок подання заявки.

Особливості подання міжнародної заявки.

Право на пріоритет попередньої заявки.

Експертиза заявки: поняття, види та порядок проведення.

Відкликання заявки.

Перетворення заявок.

Конфіденційність заявки.

Тимчасова правова охорона винаходу, корисної моделі та промислового зразка після опублікування відомостей про заявку.

Реєстрація патенту.

Публікація відомостей про видачу патенту.

Оскарження рішення за заявкою.

Видача патенту.

Розсекречування секретного винаходу (корисної моделі).

Патентування винаходу (корисної моделі) в іноземних державах.

Примусове відчуження прав на винахід (корисну модель).

Дії, які не визнаються порушенням прав власників патентів.

Право попереднього користування.

Припинення дії патенту та визнання його недійсним.

Строки чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Правові наслідки припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок і порядок їх відновлення.

### ***Перелік рекомендованих джерел:***

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]. Режим доступу:  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // [Електронний ресурс]. Режим доступу:  
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0025-00>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
6. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4495-17>
7. Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3687-12>

8. Закон України від 15.12.1993 № 3688-ХІІ «Про охорону прав на промислові зразки» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3688-12>
9. Бернська конвенція (Паризький акт 1971 р.) // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
10. Римська конвенція 1961 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
11. Женевська конвенція 1974 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
12. Договір ВОІВ про авторське право // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
13. Паризька конвенція, Стокгольмський акт // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
14. Договір про патентну кооперацію 1970 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
15. Договір про патентне право 2000 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
16. Мадридська угода 1891 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
17. Мадридський протокол 1989 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
18. Договір про закони щодо товарних знаків 1994 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
19. Міжнародна конвенція про охорону нових сортів рослин // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
20. Будапештський договір 1977 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
21. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедесюк І. М. та інші. К.: К.І.С., 2018. 424 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty\\_Handbook\\_.pdf](http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty_Handbook_.pdf)
22. Харітонова О. І., Харітонов Є. О., Ківалова Т. С. та інші. Право інтелектуальної власності: Підручник. К.: Юрінком Інтер 2019. 544 с.
23. Інтелектуальна власність та авторське право: навчальний посібник/ І.М. Чістякова та інші. Київ: Каравела, 2019. 203 с.
24. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник/ за ред. проф. Цибульова П.М. та доц. Ромашко А.С. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021 с.
25. Право інтелектуальної власності: підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакарь та ін.; ред. Т.В. Ярошевська. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.
26. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Джуль. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 432 с.
27. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
28. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права в Україні: навчальний посібник. К.: ВД «Дакор», 2016. 564 с.

29. Коваль І.Ф. Комерціалізація прав інтелектуальної власності: навч.посіб. К.: Юрінком Інтер, 2018. 272 с.
30. Жилінкова О.В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
31. Дмитренко В.В. Договори щодо розпорядження майновими правами на ноу-хау. *Nauka innov.*, 2019. 15 (3) С. 63-77. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://scinn.org.ua/sites/default/files/pdf/2019/N3/Dmytrenko.pdf>.

#### **Тема 4**

### **Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг** **(2 години)**

**Методичні рекомендації:** в процесі підготовки теми студентам необхідно окреслити особливості здійснення прав інтелектуальної власності на комерційне найменування, торговельну марку, географічне зазначення.

#### **Питання для обговорення:**

##### **1. Право інтелектуальної власності на комерційне (фірмове) найменування:**

- 1.1. Комерційне найменування: поняття та вимоги, що ставляться до нього;
- 1.2. Суб'єкти права інтелектуальної власності на комерційне найменування;
- 1.3. Виникнення, зміст та припинення права інтелектуальної власності на комерційне найменування.

##### **2. Право інтелектуальної власності на торговельну марку (знак для товарів і послуг):**

- 2.1. Торговельна марка: поняття, ознаки, види, умови надання та підстави для відмови в наданні правової охорони;
- 2.2. Суб'єкти права інтелектуальної власності на торговельну марку;
- 2.3. Порядок одержання свідоцтва на знак для товарів і послуг;
- 2.4. Права та обов'язки, що впливають із свідоцтва на знак для товарів і послуг;
- 2.5. Припинення дії свідоцтва на знак для товарів і послуг та визнання його недійсним.

##### **3. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення:**

- 3.1. Поняття та умови надання правової охорони географічним зазначенням;
- 3.2. Порядок реєстрації географічного зазначення;
- 3.3. Права та обов'язки, що впливають із реєстрації географічного зазначення;
- 3.4. Підстави та порядок визнання недійсною та припинення правової охорони географічного зазначення.

**Термінологічне завдання:** правові засоби індивідуалізації, торговельна марка (знак для товарів та послуг), комерційне найменування, фірмове найменування, географічне зазначення, просте географічне зазначення, кваліфіковане географічне зазначення, бренд.

#### **Практичні завдання:**

1. Складіть розгорнуту схему етапів набуття прав на торговельну марку.
2. Складіть розгорнуту схему етапів набуття прав на географічне зазначення.
3. Складіть розгорнуту схему видів торговельних марок.

#### **Розв'яжіть тестові завдання та задачі:**

**Тестові завдання:**

1. Не можуть одержати правову охорону позначення, які зображують або імітують:

- а) офіційні повні або скорочені назви держав чи міжнародні літерні коди держав;
- б) слова та літери;
- в) кольори;
- г) зображувальні елементи.

2. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування є чинним з моменту:

- а) першого використання цього найменування та охороняється без обов'язкового подання заявки на нього чи його реєстрації і незалежно від того, є чи не є комерційне найменування частиною торговельної марки;
- б) першого використання цього найменування та охороняється без обов'язкового подання заявки на нього чи його реєстрації але залежно від того, є чи комерційне найменування є частиною торговельної марки;
- в) реєстрації комерційного найменування;
- г) обов'язкової подачі заявки на реєстрацію комерційного найменування.

3. До НОІВ надійшла заявка про реєстрацію торговельної марки Петрененка, який мав

намір займатися виробництвом коньяку і в якості торговельної марки своєї продукції хотів використати прапор України щоб символізувало, на його думку, країну виробництва даної продукції. НОІВ відмови Петренку у прийнятті даної заявки. Чи правомірною є відмова НОІВ?

- а) неправомірною, адже, у законодавстві не визначено перелік об'єктів, що не можуть реєструватися як торговельні марки;
- б) правомірною, адже, відповідно до статті 6 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» не можуть одержати правову охорону позначення, які зображують або імітують державні герби, прапори та інші державні символи (емблеми);
- в) неправомірною, оскільки, зареєструвати як торговельну марку можна лише комбінацію позначень;
- г) неправомірною, оскільки, законодавець дозволяє реєструвати лише словесні торговельні марки.

4. В Господарський суд надійшла позовна заява ТОВ «Веселка» про незаконне

використання такого ж комерційного найменування ПП «ВЕСЕЛКА». Під час розгляду матеріалів справи суд встановив, що ТОВ «Веселка» зареєструвало своє комерційне найменування у 2018 році для організації та проведення дитячих свят. Натомість, комерційне найменування ПП «ВЕСЕЛКА» було зареєстровано у 2019 році для виробництва кондитерських виробів. Вивчивши матеріали справи Господарський суд відмовив у задоволенні позовних вимог. Чи правомірне рішення Господарського суду?

- а) рішення Господарського суду неправомірне, оскільки, вказані юридичні особи зареєстрували тотожне комерційне найменування;
- б) рішення Господарського суду правомірне, оскільки, організаційно-правова форма юридичних осіб та обраний ними вид діяльності є різними за своїм змістом, що дає можливість їх вирізнити та не вводить в оману споживачів щодо справжньої їх діяльності;

- в) своїм рішенням Господарський суд повинен був направити матеріали даної справи на розгляд до компетентного органу;
- г) рішення Господарського суду неправомірне, оскільки, мова йде про торговельні марки а не комерційні найменування.

5. Громадянин Н. звернувся до НОІВ з заявкою про реєстрацію торговельної марки. В

процесі розгляду заявки заявник прийняв рішення поділи заявку на дві заявки шляхом розподілу між ними перелічених у цій заявці товарів і послуг таким чином, щоб кожна з виділених заявок не містила товари і послуги, споріднені з товарами і послугами, переліченими в інших заявках. Чи правомірним є дане рішення громадянина Н.?

- а) рішення заявника – неправомірне, оскільки, заявник не має права поділити заявку на дві заявки;
- б) рішення заявника – неправомірне, оскільки, заявник повинен приймати таке рішення до моменту звернення за реєстрацією до НОІВ;
- в) рішення заявника – правомірне, оскільки до прийняття НОІВ рішення за заявкою заявник має право поділити заявку на дві і більше заявок (виділені заявки) шляхом розподілу між ними перелічених у цій заявці товарів і послуг таким чином, щоб кожна з виділених заявок не містила товари і послуги, споріднені з товарами і послугами, переліченими в інших заявках;
- г) рішення заявника – правомірне, оскільки до прийняття НОІВ рішення за заявкою заявник має право поділити заявку на дві і більше заявок (виділені заявки) шляхом розподілу між ними перелічених у цій заявці товарів і послуг таким чином, щоб кожна з виділених заявок містила товари і послуги, споріднені з товарами і послугами, переліченими в інших заявках.

6. Реєструючись як ФОП Білінська вирішила зареєструвати й географічне зазначення.

Звернувшись з відповідною заявою до державного реєстратора у ЦНАП Білінська зазначила, що хоче одночасно зареєструвати географічне зазначення одночасно з реєстрацією ФОП. Проте, державний реєстратор відмовив Білінській у реєстрації географічного зазначення вказавши на те, що це не входить в його компетенцію і він може зареєструвати лише ВОП. Чи правомірною є відмова державного реєстратора?

- а) відмова державного реєстратора – правомірна відповідно до статті 10 Закону України «Про правову охорону географічних зазначень»;
- б) відмова державного реєстратора – неправомірна відповідно до статті 10 Закону України «Про правову охорону географічних зазначень»;
- в) відмова державного реєстратора – неправомірна відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»;
- г) відмова державного реєстратора – правомірна відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

**Задачи:**

7. В інтересах групи грузинських підприємців Антимонопольна служба Грузії звернулася до Антимонопольного комітету України із заявою, в якій вказала, що підприємці Грузії мають право на використання назви місця походження товару «Боржомі» при виробництві і реалізації мінеральної води із назвою «Боржомі».



Проведеними перевітками було встановлено, що декілька підприємств України без дозволу власника ліцензії чи уповноважених ними осіб для маркування своєї продукції – штучної мінеральної води – використовували на етикетках назву «Боржомі». Ці підприємства тут же давали порівняльні характеристики виробленої ними води і води із водами з Боржомських джерел. Як слід кваліфікувати дану ситуацію? Чи є порушення у діях українських виробників штучної мінеральної води? Яке і хто повинен винести рішення по даному випадку?

8. В територіальне відділення Антимонопольного комітету України надійшла заява від ТОВ «Айсберг» про неправомірне використання його фірмової назви приватним підприємством «Айсберг» (ПП «Айсберг»).

Як було встановлено, ТОВ «Айсберг» отримало свою назву в момент його державної реєстрації як суб'єкта підприємництва 30 грудня 2023 року і спеціалізується на роздрібній торгівлі продовольчими товарами дитячого асортименту.

ПП «Айсберг» зареєстроване як суб'єкт підприємництва 27 січня 2024 року і спеціалізується на комісійній торгівлі непродовольчими товарами дитячого асортименту. Його власник до реєстрації був працівником ТОВ «Айсберг» і при реєстрації добре знав про існування однойменного підприємства та його спеціалізацію. Як слід кваліфікувати дану ситуацію? Чи є порушення в діях власника ПП «Айсберг»? Яке і хто повинен винести рішення в даній справі?

**Питання для самоконтролю:**

Право на пріоритет попередньої заявки на торговельну марку.

Зміст та порядок подання заявки на торговельну марку.

Відкликання та поділ заявки на торговельну марку.

Особливості подання міжнародної заявки на торговельну марку.

Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку.

Право попереднього користувача на торговельну марку.

Співвідношення понять географічне зазначення та зазначення походження товарів.

Підстави для відмови в наданні правової охорони кваліфікованому географічному зазначенню.

Строки чинності майнових прав інтелектуальної власності на географічне зазначення.

**Перелік рекомендованих джерел:**

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0025-00>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4495-17>

6. Закон України від 15.12.1993 № 3689-ХІІ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3689-12>
7. Закон України від 16.06.1999 № 752-ХІV «Про правову охорону географічних зазначень» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>
8. Бернська конвенція (Паризький акт 1971 р.) // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
9. Римська конвенція 1961 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
10. Женевська конвенція 1974 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
11. Договір ВОІВ про авторське право // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
12. Паризька конвенція, Стокгольмський акт // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
13. Договір про патентну кооперацію 1970 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
14. Договір про патентне право 2000 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
15. Мадридська угода 1891 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
16. Мадридський протокол 1989 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
17. Договір про закони щодо товарних знаків 1994 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
18. Міжнародна конвенція про охорону нових сортів рослин // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
19. Будапештський договір 1977 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
20. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедесюк І. М. та інші. К.: К.І.С., 2018. 424 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty\\_Handbook\\_.pdf](http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty_Handbook_.pdf)
21. Харітонова О. І., Харітонов Є. О., Ківалова Т. С. та інші. Право інтелектуальної власності: Підручник. К.: Юрінком Інтер 2019. 544 с.
22. Інтелектуальна власність та авторське право: навчальний посібник/ І.М. Чістякова та інші. Київ: Каравела, 2019. 203 с.
23. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник/ за ред. проф. Цибульова П.М. та доц. Ромашко А.С. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021 с.
24. Право інтелектуальної власності: підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакарь та ін.; ред. Т.В. Ярошевська. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.
25. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Джуль. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 432 с.
26. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.

27. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права в Україні: навчальний посібник. К.: ВД «Дакор», 2016. 564 с.
28. Коваль І.Ф. Комерціалізація прав інтелектуальної власності: навч.посіб. К.: Юрінком Інтер, 2018. 272 с.
29. Жилінкова О.В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
30. Дмитренко В.В. Договори щодо розпоряджання майновими правами на ноу-хау. *Наука innov.*, 2019. 15 (3) С. 63-77. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://scinn.org.ua/sites/default/files/pdf/2019/N3/Dmytrenko.pdf>.

## **Тема 5**

### **Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності (4 години)**

**Методичні рекомендації:** в процесі підготовки до семінарського заняття студентам потрібно визначити зміст прав інтелектуальної власності на нетрадиційні об'єкти прав інтелектуальної власності та проаналізувати особливості правової охорони та реалізації останніх.

Необхідно звернути увагу на загальні підходи до наукових відкриттів та його ознаки. Визначити критерії охороноздатності раціоналізаторської пропозиції і топографії інтегральної мікросхеми. Проаналізувати порядок набуття та здійснення прав інтелектуальної власності на сорт рослин та породи тварин. Окреслити правову охорону комерційної таємниці як особливого об'єкта права інтелектуальної власності.

#### **Питання для обговорення:**

1. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття.
2. Право інтелектуальної власності на компонування напівпровідникових виробів.
3. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
4. Право інтелектуальної власності на селекційні досягнення (сорт рослин, породи тварин).
5. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

**Термінологічне завдання:** наукове відкриття, компонування напівпровідникових виробів, раціоналізаторська пропозиція, сорт рослин, порода тварин, комерційна таємниця.

#### **Практичні завдання:**

1. Складіть розгорнуту схему етапів набуття прав на наукове відкриття (згідно із законопроектом „Про охорону прав на наукове відкриття”).
2. Складіть розгорнуту схему етапів набуття прав на компонування напівпровідникових виробів.
3. Складіть розгорнуту схему етапів набуття прав на раціоналізаторську пропозицію.
4. Складіть розгорнуту схему етапів набуття прав на сорт рослин.
5. Складіть розгорнуту схему етапів набуття прав на породи тварин.

#### **Розв'яжіть тестові завдання та задачі:**

##### **Задачі:**

1. Електромонтер Новиков запропонував вдосконалення до електричної схеми пресу. Ця

пропозиція не давала економічного ефекту, але знизила небезпеку виробничого травматизму. Чи має Новиков право вимагати визнання його пропозиції раціоналізаторською і виплати винагороди?

2. Дроздов звернувся з позовом до суду до підприємства про визнання першості на

раціоналізаторську пропозицію, посилаючись на те, що його пропозицію було прийнято підприємством, упроваджено до виробництва і дало економію на суму 1 млрд. грн. Але потім від проектного бюро надійшли креслення, складені з урахуванням його пропозиції, та його авторство поставлене під сумнів. Прокурор, який взяв участь у розгляді справи, прохав справу припинити, оскільки суд такі спори не розглядає. Чи правий прокурор?

3. Ключик і Ванін звернулися до суду з позовом до заводу залізобетонних конструкцій про стягнення грошової суми, посилаючись на те, що вони є авторами використання раціоналізаторської пропозиції щодо змінювання конструкції одного і верстатів. Їм видано посвідчення на цю раціоналізаторську пропозицію, однак у виплаті винагороди відмовлено, хоча завод одержав значну економію. Суддя відмовився прийняти позовну заяву з тих підстав, що спір про виплату винагороди підлягає розгляду в адміністративному порядку. Чи підлягає суперечка розгляду в судовому порядку?

4. Інженер одного з відділів державного підприємства та старший майстер подали заявку на раціоналізаторську пропозицію. У прийнятті пропозиції було відмовлено на тій підставі, що інженер заводу відповідно до положення про раціоналізаторську діяльність на заводі не може бути автором таких пропозицій. Крім того, за два роки до цього тотожний пропозиції винахід був опублікований в журналі «Наука». Не погодившись з відмовою, співавтори подали скаргу, в якій зазначили, що раціоналізаторська пропозиція виходить за межі функціональних обов'язків інженера і що впродовж 4 місяців ця пропозиція використовувалася на практиці і дала економію та суттєво покращила умови і безпеку праці. Яке рішення має бути прийняте за скаргою? Які вимоги щодо раціоналізаторських пропозицій та порядок їх кваліфікації?

5. Під час приватної поїздки в Румунію Кузьма привіз звідти мішок нового сорту пшениці і став його розводити у колективному сільськогосподарському підприємстві «Сеньків». Урожайність була набагато вище середньої по району. Спільно з агро університетом були проведені випробування, і через 6 років подана заявка на отримання патенту на новий сорт пшениці. Після проведення випробувань було видано патент на новий сорт пшениці, який вже був широко розповсюджений і вивозився в ряд країн. Румунські вчені заявили позов про визнання патенту недійсним. У позові суд відмовив. На зазначеному вище прикладі з'ясуйте ознаки патентоздатності нових сортів рослин та порядок їх патентування. Яке рішення повинен винести суд?

### **Питання для самоконтролю:**

Умови надання правової охорони на компонування напівпровідникових виробів.

Порядок реєстрації компонування напівпровідникових виробів.

Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції.

Суб'єкти та порядок набуття права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Види прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин.

Строки чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин.

Критерії придатності сорту для набуття прав інтелектуальної власності на нього.

Придатність сорту для поширення в Україні.

Порядок набуття права інтелектуальної власності на сорт рослин.

Експертиза заявки (формальна, кваліфікаційна).

Права та обов'язки, пов'язані з сортом рослин.

Примусова ліцензія на використання сорту.

Дії, які не визнаються порушенням майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин.

Обмеження майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин.

Співвідношення понять „комерційна таємниця” та „ноу-хау”.

**Перелік рекомендованих джерел:**

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]. Режим доступу:  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // [Електронний ресурс]. Режим доступу:  
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0025-00>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4495-17>
6. Закон України від 21.04.1993 № 3116-XII «Про охорону прав на сорти рослин» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3116-12>
7. Закон України від 15.12.1993 № 3691-XII «Про племінну справу у тваринництві» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12/card2#Card>
8. Закон України від 01.01.2023 № 2811-IX «Про авторське право і суміжні права» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2811-20>
9. Закон України від 05.11.1997 № 621/97-ВР «Про охорону прав на компоновання напівпровідникових виробів» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Бернська конвенція (Паризький акт 1971 р.) // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
11. Римська конвенція 1961 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
12. Женевська конвенція 1974 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
13. Договір ВОІВ про авторське право // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

14. Паризька конвенція, Стокгольмський акт // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
15. Договір про патентну кооперацію 1970 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
16. Договір про патентне право 2000 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
17. Мадридська угода 1891 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
18. Мадридський протокол 1989 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
19. Договір про закони щодо товарних знаків 1994 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
20. Міжнародна конвенція про охорону нових сортів рослин // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
21. Будапештський договір 1977 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
22. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедесюк І. М. та інші. К.: К.І.С., 2018. 424 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty\\_Handbook\\_.pdf](http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty_Handbook_.pdf)
23. Харітонова О. І., Харітонов Є. О., Ківалова Т. С. та інші. Право інтелектуальної власності: Підручник. К.: Юрінком Інтер 2019. 544 с.
24. Інтелектуальна власність та авторське право: навчальний посібник/ І.М. Чістякова та інші. Київ: Каравела, 2019. 203 с.
25. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник/ за ред. проф. Цибульова П.М. та доц. Ромашко А.С. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021 с.
26. Право інтелектуальної власності: підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакарь та ін.; ред. Т.В. Ярошевська. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.
27. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Джунь. К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2017. 432 с.
28. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
29. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права в Україні: навчальний посібник. К.: ВД «Дакор», 2016. 564 с.
30. Коваль І.Ф. Комерціалізація прав інтелектуальної власності: навч.посіб. К.: Юрінком Інтер, 2018. 272 с.
31. Жилінкова О.В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
32. Дмитренко В.В. Договори щодо розпоряджання майновими правами на ноу-хау. *Nauka innov.*, 2019. 15 (3) С. 63-77. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://scinn.org.ua/sites/default/files/pdf/2019/N3/Dmytrenko.pdf>.

## *Тема 6*

### *Договори у сфері інтелектуальної власності (2 години)*

**Методичні рекомендації:** для належної підготовки до семінарського заняття студентам потрібно дослідити систему договорів, які можуть укладатися у сфері інтелектуальної власності. Окреслити правову природу відповідних договорів, визначити їх зміст та особливості сторін. А також, дослідити питання юридичної відповідальності у разі невиконання чи неналежного виконання умов договору чи їх порушення.

#### *Питання для обговорення:*

1. Загальна характеристика та класифікація договорів у сфері інтелектуальної власності.
2. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір.
3. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
4. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
5. Договір комерційної концесії.
6. Характеристика інших договорів у сфері інтелектуальної власності (між співавторами, між роботодавцем та працівником, між співвласниками патенту чи свідоцтва, про передачу ноу-хау та ін.).

**Термінологічне завдання:** ліцензія, «примусова» ліцензія, ліцензійний договір, ліцензіар, ліцензіат, договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, договір комерційної концесії, франчайзинг, авторський договір, роялті, паушальний платіж, субліцензія, субліцензійний договір, субліцензіат.

#### *Практичні завдання:*

1. Складіть розгорнуту схему видів договорів у сфері інтелектуальної власності.
2. Складіть розгорнуту схему видів ліцензії (ліцензійних договорів).

#### *Розв'яжіть тестові завдання та задачі:*

##### *Задачі:*

1. Проаналізуйте таку правову ситуацію: За договором з видавництвом Савельєва І. підготувала окремий розділ до підручника "Правознавство". Після опублікування підручника Савельєва виявила, що в змісті підручника у назві розділу, який вона створила, поряд з її прізвищем було зазначено прізвище ще одного автора Москаленка В. Чи є правовою вказана ситуація? Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.
2. Проаналізуйте таку правову ситуацію: Виробництво кіностудією фільму за режисерською постановкою Л. розпочалося до прийняття Закону "Про авторське право і суміжні права" 2013 року, а закінчилося в 2015 році. Чи підлягають перегляду у зв'язку з цим умови договору, укладеного кіностудією з режисером Л. в 2011 році. Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.
3. Ви художник. Фірма "К" пропонує вам укласти договір, за яким вона отримує від вас права на публічний показ семи ваших картин за кордоном на виставці-продажу. Фірма пропонує оцінити ваші картини за страховою оцінкою і цю суму сплатити вам як авторську

винагороду. Чи прийнятні для вас умови цього договору. Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.

4. Проаналізуйте таку правову ситуацію: Спадкоємиця балетмейстера А. звернулася до вас юриста - за консультацією, чи є правомірним використання хореографії А. ансамблем ім. Вірського без укладення з нею угоди. Відповідь мотивуйте відповідно до чинного законодавства.

5. Ви - художник. Музей українського мистецтва в Києві запропонував вам намалювати картину старого подільського двору й подати її до музею на тематичну виставку. Який договір ви маєте укласти з музеєм та на яких умовах. Відповідь мотивуйте відповідно до чинного законодавства.

6. В телевізійній постановці на каналі УТ-1 було використано повість польського автора О.Ванюсів, переклад якої українською мовою здійснив український перекладач К. Який договір повинен був бути укладений для законності використання повісті?

### **Питання для самоконтролю:**

Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, закріплені в Цивільному кодексі України.

Договори у сфері інтелектуальної власності, закріплені в спеціальних законах.

Авторські договори.

Договори у сфері права промислової власності.

### **Перелік рекомендованих джерел:**

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // [Електронний ресурс]. Режим доступу:  
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0025-00>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4495-17>
6. Закон України від 21.04.1993 № 3116-XII «Про охорону прав на сорти рослин» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3116-12>
7. Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3687-12>
8. Закон України від 15.12.1993 № 3688-XII «Про охорону прав на промислові зразки» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3688-12>
9. Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3689-12>



10. Закон України від 15.12.1993 № 3691-ХІІ «Про племінну справу у тваринництві» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12/card2#Card>
11. Закон України від 01.01.2023 № 2811-ІХ «Про авторське право і суміжні права» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2811-20>
12. Закон України від 05.11.1997 № 621/97-ВР «Про охорону прав на компоунвання напівпровідникових виробів» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80#Text>
13. Закон України від 16.06.1999 № 752-ХІV «Про правову охорону географічних зазначень» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>
14. Бернська конвенція (Паризький акт 1971 р.) // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
15. Римська конвенція 1961 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
16. Женевська конвенція 1974 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
17. Договір ВОІВ про авторське право // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
18. Паризька конвенція, Стокгольмський акт // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
19. Договір про патентну кооперацію 1970 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
20. Договір про патентне право 2000 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
21. Мадридська угода 1891 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
22. Мадридський протокол 1989 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
23. Договір про закони щодо товарних знаків 1994 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
24. Міжнародна конвенція про охорону нових сортів рослин // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
25. Будапештський договір 1977 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
26. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедесюк І. М. та інші. К.: К.І.С., 2018. 424 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty\\_Handbook\\_.pdf](http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty_Handbook_.pdf)
27. Харітонова О. І., Харітонов Є. О., Ківалова Т. С. та інші. Право інтелектуальної власності: Підручник. К.: Юрінком Інтер 2019. 544 с.
28. Інтелектуальна власність та авторське право: навчальний посібник/ І.М. Чістякова та інші. Київ: Каравела, 2019. 203 с.
29. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник/ за ред. проф. Цибульова П.М. та доц. Ромашко А.С. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021 с.

30. Право інтелектуальної власності: підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакарь та ін.; ред. Т.В. Ярошевська. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.
31. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Джуль. К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2017. 432 с.
32. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
33. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права в Україні: навчальний посібник. К.: ВД «Дакор», 2016. 564 с.
34. Коваль І.Ф. Комерціалізація прав інтелектуальної власності: навч.посіб. К.: Юрінком Інтер, 2018. 272 с.
35. Жилінкова О.В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
36. Дмитренко В.В. Договори щодо розпорядження майновими правами на ноу-хау. *Наука innov.*, 2019. 15 (3) С. 63-77. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://scinn.org.ua/sites/default/files/pdf/2019/N3/Dmytrenko.pdf>.

### **САМОСТІЙНА РОБОТА**

**Завдання для контролю самостійної роботи з Змістового модуля 1. Загальні положення про право інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права. Патентне право (Тема1, Тема2, Тема3).**

*(25 год)*

**Методичні рекомендації:** в процесі підготовки тем, що охоплені Змістовим модулем 1, здобувачам необхідно опрацювати відповідні завдання, що не включені в зміст семінарських занять та зазначені нижче, в розділі Самостійна робота, з метою освоєння та поглиблення знань загальних положень інституту права інтелектуальної власності, авторського права і суміжних прав, патентного права.

#### **Розв’яжіть задачі:**

1. Ви автор музичного твору, який має намір зафіксувати на матеріальному носії виробник фонограми. На яких умовах і які права ви можете передати виробнику фонограми. Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.
2. Проаналізуйте таку правову ситуацію: Співавтори літературного твору при його написанні не визначилися стосовно розміру авторської винагороди для кожного з них. Після опублікування твору між ними виникла суперечка про розмір винагороди. Чи може видавництво вирішити цю суперечку. Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.
3. Ви автор літературного твору. Якими способами ви можете дозволити іншим особам використання вашого твору. Відповідь мотивуйте з посиланням на конкретні правові норми.
3. Проаналізуйте таку правову ситуацію: За договором з видавництвом Савельєва І. підготувала окремий розділ до підручника "Правознавство". Після опублікування підручника Савельєва виявила, що в змісті підручника у назві розділу, який вона створила, поряд з її прізвищем було зазначено прізвище ще одного автора Москаленка В. Чи є правовою вказана ситуація? Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.

5. Проаналізуйте таку правову ситуацію: Видавництво "Ракурс" опублікувало фотоальбом "Мальовнича Україна", в якому використало без згоди фотохудожника К. 93 кольорових слайда. Чи є у вказаній ситуації склад правопорушення? Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.
6. Ви автор виробу прикладного мистецтва - набору дерев'яних ложок з розписами. Яким способом можуть використовуватися ваші творіння іншими особами. Чи є у вас можливість самому реалізувати свої майнові права. Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.
7. Ви художник. За пропозицією Співки художників України ви створили художнє полотно - картину для спеціалізованої художньої виставки-продажу. На яких умовах ви маєте укласти договір із Співкою художників України. Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.
8. Проаналізуйте таку правову ситуацію: Виробництво кіностудією фільму за режисерською постановкою Л. розпочалося до прийняття чинного Закону "Про авторське право і суміжні права" 2023 року, а закінчилося в 2024 році. Чи підлягають перегляду у зв'язку з цим умови договору, укладеного кіностудією з режисером Л. в 2022 році. Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.
9. Ви художник. Фірма "К" пропонує вам укласти договір, за яким вона отримує від вас права на публічний показ семи ваших картин за кордоном на виставці-продажу. Фірма пропонує оцінити ваші картини за страховою оцінкою і цю суму сплатити вам як авторську винагороду. Чи прийнятні для вас умови цього договору. Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.
10. Проаналізуйте таку правову ситуацію: Скульптор В. передав Міністерству культури України скульптуру дівчини (рожевий мармур) на схов. Після смерті скульптора В. Мінкультури продало скульптуру в село Львівської області, не дивлячись на те, що дружина скульптора В. була жива. Чи є наявним правопорушення і якщо так, то чийх прав? Відповідь мотивуйте відповідно до чинного законодавства. (Мармур для скульптури скульптор купив за свої кошти).
11. Інженер К. прочитав в Офіційному бюлетені "Промислова власність" інформацію про виданий патент України на винахід - пристрій для одержання яблучного соку. На основі цього він вирішив виготовити такий пристрій для себе з тим, щоб в домашніх умовах одержувати яблучний сік з вирощених на дачній ділянці яблук. Попередньо К. звернувся до свого знайомого юриста із запитанням, чи не буде порушенням прав, що впливають з патенту, виготовлення ним запатентованого пристрою для використання його в особистих (домашніх) цілях. Яку відповідь дали б Ви на поставлене запитання?
12. Винахідник С. створив винахід і розкрив його сутність у статті, опублікованій в канадському науковому журналі. Номер журналу, в якому опублікована стаття С., підписано до друку 05.04.2023 р. Разом з тим С. 20.05.2024 р. подав заявку для одержання патенту на цей винахід. Чи відповідає заявлений винахід умові новизни?
13. Інженери Г. і С. подали заявку на винахід "Диференційний індикатор напруги". До складу заявки, окрім заяви про видачу патенту, ввійшли креслення пристрою. За результатами формальної експертизи авторам було запропоновано надати відсутні документи. Які документи повинні додатково входити до складу заявки?
14. Романко автор винаходу "Пристрій для заточення різців", створеного у зв'язку з виконанням трудового договору. Патент на даний винахід виданий об'єднанню, у якому працює Романко Довідавшись, що об'єднання використовує його винахід, Романко звернувся

до адміністрації об'єднання з проханням виплатити йому винагороду. Отримавши відмову, Р. звернувся з позовом до суду. Об'єднання заперечувало факт використання винаходу. Тому суд призначив у справі експертизу. У висновку експертизи сказано, що у пристроях, виготовлених на об'єднанні, використовуються чотири із п'яти ознак винаходу Романко, зафіксованих у його формулі, а одна ознака замінена еквівалентною їй ознакою. На цій підставі суд відмовив Романко у позові. Романко звернувся в Укрпатент з проханням підтвердити факт використання його винаходу. Хто, на яких умовах і в якому порядку виплачує винагороду за використання винаходу, створеного у зв'язку з виконанням трудового договору? Як встановлюється факт використання винаходу? Чи має правове значення заміна однієї з ознак винаходу еквівалентною їй ознакою? Яку відповідь має бути надана автору?

15. У процесі переписки за заявкою на винахід заявник змінив початкову редакцію формули винаходу, ввівши до неї ознаки, що раніше не містилися у формулі. Експертиза винесла рішення про відмовлення у видачі патенту, мотивуючи своє рішення тим, що введені заявником у формулу винаходу ознаки не приймаються до розгляду, тому що вони не містилися в початковій редакції формули, а були наведені тільки в описі до винаходу. Які додаткові матеріали приймаються експертизою до уваги при проведенні експертизи (кваліфікованої експертизи)? Чи правомірно рішення експертизи за умови, що вищевказані ознаки були наведені заявником в описі винаходу? Які мають бути дії заявника?

**Завдання для контролю самостійної роботи з Змістового модуля 2. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності. Договори у сфері інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності (Тема4, Тема5, Тема6, Тема7).**

*(35 год)*

**Методичні рекомендації:** в процесі підготовки тем, що охоплені Змістовим модулем 2, здобувачам необхідно опрацювати відповідні завдання, що не включені в зміст семінарських занять та зазначені нижче, в розділі Самостійна робота, з метою освоєння та поглиблення знань з питань надання правової охорони правовим засобам індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг та нетрадиційним об'єктам права інтелектуальної власності. Окрім того, здобувачам необхідно окреслити комплекс та правову природу договорів, що можуть укладатися в сфері права інтелектуальної власності та регулювати відповідні правові відносини, а також, питання захисту прав інтелектуальної власності.

**Розв'язіть задачі:**

1. Проаналізуйте таку правову ситуацію: Художник М. за договором із сільськогосподарським підприємством зобов'язався розписати стіну будинку культури цього підприємства фарбами з відображенням збору врожаю. З ним було укладено трудову угоду, за якою сплачено заробітну плату за три місяці, протягом яких він здійснював розпис стіни. Чи у вказаній ситуації вбачається зміст правопорушення? Відповідь мотивуйте, посилаючись на правові норми.

2. Проаналізуйте таку правову ситуацію: На замовлення Київського цирку В. створив сценарій циркової новорічної вистави, який було прийнято цирком за актом. Під час репетицій текст сценарію було змінено без згоди автора. Після закінчення новорічних вистав автору було відмовлено у виплаті винагороди на тій підставі, що від написаного ним сценарію нічого не залишилось. Чи у вказаній ситуації є зміст правопорушення? Відповідь мотивуйте, посилаючись на правові норми.

3. Проаналізуйте таку правову ситуацію: Творче об'єднання "Екран" здійснило постановку фільму-балету, в якому використало сюїту композитора Храмова. Позов спадкоємців композитора Храмова про захист їх прав творче об'єднання не визнало на тій підставі, що

сюїта вже звучала по радіо. Чи законними були дії творчого об'єднання? Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.

4. Проаналізуйте таку правову ситуацію: Авторам медичного довідника з фармакології стало відомо, що їх довідник репрографічно відтворюється Харківським медичним інститутом без їх згоди і реалізується студентам за плату. Чи у діях інституту є склад правопорушення або злочину? Відповідь мотивуйте з посиланням на чинне законодавство.

5. Кінолог-дресирувальник П. розробив унікальну методику дресури службових собак, які здобували призові місця на виставках і змаганнях. Згодом П. вирішив отримати охоронний документ та на касетах і CD-дисках реалізовувати записи своїх уроків. За допомогою він звернувся до юриста. Чи можна отримати охоронний документ на методи? Який правовий режим охорони записів уроків дресирувальника на матеріальних носіях?

6. ТОВ "Тріумф" звернулось в господарський суд з позовом до ПП "Орбіта" про припинення неправомірного використання винаходу та відшкодування завданих збитків. В процесі розгляду справи з'ясувалось, що формула винаходу, на який ТОВ одержало патент, складається з 1 незалежного і 3 залежних пунктів. ПП використало всі ознаки, вказані в незалежному пункті формули винаходу, і деякі ознаки, вказані в залежних пунктах. Чи мало місце порушення прав ТОВ на запатентований ним винахід?

7. Проаналізуйте таку правову ситуацію: За договором з видавництвом Савельєва І. підготувала окремий розділ до підручника "Правознавство". Після опублікування підручника Савельєва виявила, що в змісті підручника у назві розділу, який вона створила, поряд з її прізвищем було зазначено прізвище ще одного автора Москаленка В. Чи є правовою вказана ситуація? Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.

8. Проаналізуйте таку правову ситуацію: Виробництво кіностудією фільму за режисерською постановкою Л. розпочалося до прийняття Закону "Про авторське право і суміжні права" 2013 року, а закінчилося в 2015 році. Чи підлягають перегляду у зв'язку з цим умови договору, укладеного кіностудією з режисером Л. в 2011 році. Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.

9. Ви художник. Фірма "К" пропонує вам укласти договір, за яким вона отримує від вас права на публічний показ семи ваших картин за кордоном на виставці-продажу. Фірма пропонує оцінити ваші картини за страховою оцінкою і цю суму сплатити вам як авторську винагороду. Чи прийнятні для вас умови цього договору. Відповідь мотивуйте з посиланням на правові норми.

10. Інженер одного з відділів державного підприємства та старший майстер подали заявку на раціоналізаторську пропозицію. У прийнятті пропозиції було відмовлено на тій підставі, що інженер заводу відповідно до положення про раціоналізаторську діяльність на заводі не може бути автором таких пропозицій. Крім того, за два роки до цього тотожний пропозиції винахід був опублікований в журналі «Наука и жизнь». Не погодившись з відмовою, співавтори подали скаргу, в якій зазначили, що-раціоналізаторська пропозиція виходить за межі функціональних обов'язків інженера і що впродовж 4 місяців ця пропозиція використовувалася на практиці і дала економію та суттєво покращила умови і безпеку праці. Яке рішення має бути прийняте за скаргою? Які вимоги щодо раціоналізаторських пропозицій та порядок їх кваліфікації?

11. Під час приватної поїздки в Румунію Кузьма привіз звідти мішок нового сорту пшениці і став його розводити у колективному сільськогосподарському підприємстві «Сеньків». Урожайність була набагато вище середньої по району. Спільно з агро університетом були проведені випробування, і через 6 років подана заявка на отримання патенту на новий сорт

пшениці. Після проведення випробувань було видано патент на новий сорт пшениці, який вже був широко розповсюджений і вивозився в ряд країн. Румунські вчені заявили позов про визнання патенту недійсним. У позові суд відмовив. На зазначеному вище прикладі з'ясуйте ознаки патентоздатності нових сортів рослин та порядок їх патентування. Яке рішення повинен винести суд?

**Перелік рекомендованих джерел:**

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]. Режим доступу:  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // [Електронний ресурс]. Режим доступу:  
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0025-00>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
6. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4495-17>
7. Закон України від 21.04.1993 № 3116-XII «Про охорону прав на сорти рослин» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3116-12>
8. Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3687-12>
9. Закон України від 15.12.1993 № 3688-XII «Про охорону прав на промислові зразки» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3688-12>
10. Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3689-12>
11. Закон України від 15.12.1993 № 3691-XII «Про племінну справу у тваринництві» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12/card2#Card>
12. Закон України від 01.01.2023 № 2811-IX «Про авторське право і суміжні права» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2811-20>
13. Закон України від 05.11.1997 № 621/97-ВР «Про охорону прав на компоновання напівпровідникових виробів» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Закон України від 16.06.1999 № 752-XIV «Про правову охорону географічних зазначень» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>
15. Бернська конвенція (Паризький акт 1971 р.) // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
16. Римська конвенція 1961 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

17. Женевська конвенція 1974 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
18. Договір ВОІВ про авторське право // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
19. Паризька конвенція, Стокгольмський акт // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
20. Договір про патентну кооперацію 1970 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
21. Договір про патентне право 2000 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
22. Мадридська угода 1891 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
23. Мадридський протокол 1989 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
24. Договір про закони щодо товарних знаків 1994 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
25. Міжнародна конвенція про охорону нових сортів рослин // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
26. Будапештський договір 1977 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
27. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедесюк І. М. та інші. К.: К.І.С., 2018. 424 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty\\_Handbook\\_.pdf](http://www.nsj.gov.ua/files/1541665727IntellProperty_Handbook_.pdf)
28. Харітонова О. І., Харітонов Є. О., Ківалова Т. С. та інші. Право інтелектуальної власності: Підручник. К.: Юрінком Інтер 2019. 544 с.
29. Інтелектуальна власність та авторське право: навчальний посібник/ І.М. Чістякова та інші. Київ: Каравела, 2019. 203 с.
30. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник/ за ред. проф. Цибульова П.М. та доц. Ромашко А.С. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021 с.
31. Право інтелектуальної власності: підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакарь та ін.; ред. Т.В. Ярошевська. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.
32. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Джунь. К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2017. 432 с.
33. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
34. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права в Україні: навчальний посібник. К.: ВД «Дакор», 2016. 564 с.
35. Коваль І.Ф. Комерціалізація прав інтелектуальної власності: навч.посіб. К.: Юрінком Інтер, 2018. 272 с.
36. Жилінкова О.В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
37. Дмитренко В.В. Договори щодо розпоряджання майновими правами на ноу-хау. *Nauka innov.*, 2019. 15 (3) С. 63-77. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://scinn.org.ua/sites/default/files/pdf/2019/N3/Dmytrenko.pdf>.

*Для заметок*